

Ропотан Ірина

ПРОГНОЗУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ КОНВЕРГЕНЦІЇ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Ключові, для сучасної України глобалізаційні, виклики призводять до посилення диференціації регіонів за рівнями сталого розвитку. У статті зосереджено увагу на визначення ймовірності переходу регіонів держави з одного рівня розвитку на інший(вищий або нижчий). Продемонстровано вимоги до побудови матриці ймовірності та збудована матриця переходу регіонів з одного клубу в інший за рівнем фінансового забезпечення сталого розвитку регіонів України за період 2003-2012 рр. У цілому, проведена діагностика присутності та стійкості клубної конвергенції фінансового забезпечення сталого розвитку регіонів України дозволила забезпечити комплексність дослідження, виявити найбільш проблемні регіони України за рівнями соціо-еколого-економічної системи та стане передумовою формування на цій основі виважених механізмів забезпечення регіональної конвергентності фінансового забезпечення сталого розвитку.

Ключові слова: конвергентивно-дивергентивні процеси, сталий розвиток регіону, фінансове забезпечення, клубна конвергенція, матриця ймовірностей.

Ропотан Ірина

ПРОГНОЗИРОВАНИЕ РЕГИОНАЛЬНОЙ КОНВЕРГЕНЦИИ ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ В УКРАИНЕ

Ключевые для современной Украины глобализационные, проблемы приведут к увеличению дифференциации регионов в плане устойчивого развития. В статье рассматриваются вероятности перехода регионов страны от одного уровня развития к другой (выше или ниже). Продемонстрированы требования к построению матрицы вероятности и построена матрица перехода регионов из одного клуба в другой по уровню финансового обеспечения устойчивого развития регионов Украины за период 2003-2012 годы. В целом, проведенная диагностика присутствия и стойкости клубной конвергенции финансового обеспечения устойчивого развития регионов Украины

позволило обеспечить комплексные исследования, определить наиболее проблемные регионы Украины по уровню социально-эколого-экономической системе и станет предпосылкой формирования на этой основе сбалансированных механизмов обеспечения региональной конвергентности финансового устойчивого развития.

Ключевые слова: конвергентно-дивергентивные процессы, устойчивое развитие региона, финансирование, клуб конвергенции, матрица вероятностей.

Ropotan Iryna

FORECASTING REGIONAL CONVERGENCE FINANCIAL SUPPORT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF UKRAINE

Key to modern Ukraine globalization, challenges lead to increased differentiation of regions in terms of sustainable development. The article focuses on the likelihood of transition regions of the country from one level of development to another (higher or lower). Demonstrated requirements for a matrix of probability and transition matrix built regions from one club to another in terms of finance for sustainable development of the regions of Ukraine for the period of 2003-2012 years. Overall, the diagnosis performed presence and stability of club convergence Financial Sustainable Development of Regions of Ukraine allowed to provide integrated research to identify the most problematic regions in Ukraine in terms of socio-ecological-economic system and will be for building on this basis of balanced mechanisms for regional convergence of financial sustainable development.

Keywords: konverhetyvno-dyverhetyvni processes, sustainable development of the region, funding, club convergence, the matrix of probabilities.

Постановка проблеми. Важливим завданням при формуванні механізму посилення регіональної конвергенції фінансового забезпечення сталого розвитку є визначення ймовірності переходу регіонів держави з одного рівня розвитку на інший (вищий або нижчий). Доцільність проведення такого дослідження зумовлена необхідністю прогнозування конвергентно-дивергентних процесів та визначення на цій основі стратегічних напрямів зближення регіонів за фінансовими параметрами сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень. Проблематиці фінансового забезпечення регіонів та регіональної конвергенції фінансового забезпечення розвитку країни присвячені наукові праці багатьох українських та закордонних вчених, зокрема О. Андропова, Н. Балдич, В.Бодрова, М. Бутка, О. Василика, І. Вахович, В. Геєця, З. Герасимчук, Б. Данилишина, Д. Жерліцина, Ф. Заставного, Н. Зубаревич Н., І.Камінської, М.Карліна, Б. Карпінського, М. Козоріз, Л. Ковальської, О.Кожемяченка, А.Кондрашихіна, Т.Клебанової, П.Круша, Ю.Криворотько, А.Кулай, А.Кузнецової, В.Лексіна, С.Логвіновської, І.Луніної, С.Львовчкіна, В.Ляшенко, О.Мозенкова, М.Нарзікова, Т.Найдьонової, В.Онищенко, Ю.Петленко, В.Присажнюка, Б.Пшика, Н.Різник, О.Рожка, В.Семенова, Р.Слав'юка, І. Соломко, І. Сторонянської, Л.Тарангул, О.Тішутіної, Т.Черняєвої, О.Швецової, Ю.Яценко та багатьох інших. Основний акцент у своїх дослідженнях науковці роблять на визначенні методики та аналізі рівнів конвергентного чи дивергентного розвитку регіонів країни на основі статистичних даних та типології регіонів за рівнем конвергенції.

Зауважимо, що на регіональному рівні серед українських, білоруських і російських науковців ширшого поширення набула категорія фінансове вирівнювання. Однак, на нашу думку, таке формулювання є дещо некоректним. Адже, вважаємо, неможливо вирівняти рівні фінансового забезпечення сталого розвитку регіонів країни, а їх можна лише наблизити за економічними, соціальними та економічними параметрами на скільки максимально це

Метою статті є дослідження присутності клубної конвергенції фінансового забезпечення сталого розвитку та визначення ймовірності переходу регіонів держави з одного рівня розвитку на інший(вищий або нижчий).

Основний матеріал. Як показали проведені у роботі теоретичні дослідження, існують різні підходи до діагностики та прогнозування конвергентно-дивергентних процесів. Для дослідження ймовірності переходу регіонів держави з одного рівня розвитку на інший слід використовувати метод клубної конвергенції. До методів аналізу клубної конвергенції відносять моделі бінарного вибору, кластерний аналіз, показники диференціації та ін.

Фактично, прогнозування регіональної конвергенції фінансового забезпечення сталого розвитку дозволить відповісти на запитання:

- яким очікується рівень розвитку регіонів;

- наскільки значною є ймовірність переходу регіонів з одного клубу в інший;
- скільки у часі буде тривати перехід регіонів з одного клубу в інший;
- якими будуть наслідки такого переходу;
- які стратегічні кроки слід вжити для пришвидшення переходу регіонів з клубу регіонів низького рівня розвитку у клуб регіонів високого рівня розвитку;
- які стратегічні кроки слід вжити для перешкодження переходу регіонів з клубу регіонів високого рівня розвитку у клуб регіонів низького рівня розвитку.

При дослідженні ймовірності переходу регіонів держави з одного рівня розвитку на інший доцільно використовувати підхід Д. Ква, оскільки він дозволяє досліджувати вищезгадані процеси з позицій вивчення динаміки всього розподілу множин. В заміні регресії вчений пропонує для аналізу конвергенції використовувати ланцюги Маркова. Дослідження з використанням ланцюгів Маркова передбачає аналіз матриці перехідних ймовірностей, кожен елемент якої показує ймовірність переходу його із стану i в стан j .

У процесі дослідження до сформованої матриці висувається низка вимог (рис.1).

В основу прогнозування дивергентно-конвергентних процесів з використанням методу Д. Ква покладемо інтегральні показники соціального, економічного, екологічного розвитку та зведений таксономічний показник сталого розвитку регіону. Першочерговим завданням, яке стоїть перед нами є розбиття вихідної сукупності даних на групи. Групування даних має на меті їх стиснення без суттєвої втрати вибіркою інформативності та забезпечення подальшої обробки масиву аналітичного матеріалу. Наприклад, маємо набір результатів вимірювань величини ξ : $x_1, x_2, \dots, x_n$. Тепер знаходимо межі проміжку на якому вони знаходяться: $[x_{min}, x_{max}]$. Розбиваємо цей проміжок на m рівних частин. Для кожного проміжку записуємо кількість величин в ньому.

У результаті нами сформовано три клуби регіонів – з низьким, середнім та високим рівнем фінансового забезпечення сталого розвитку. При визначенні меж стійкості клубів скористаємося правилом золотого перетину. Десяткове розкладання числа «ф» (числа

золотого перетину) має вигляд 1,61803398... Це єдине позитивне число, що переходить у зворотне йому при відніманні одиниці. В результаті отримуємо такі межі стійкості: 100 % – 61,8 % – стійкий клуб; 61,8 % – 38,2 % – відносно стійкий клуб; 38,2% – 0,0 % – не стійкий клуб.

<i>Вимоги до побудови матриці ймовірності переходу регіону з одного клубу в інший</i>	
	Діагональні ймовірності матриці мають бути вищими за решту значень, що в свою чергу є підтвердженням присутності конвергентних клубів
	Присутність клубної конвергенції підтверджується кількісним критерієм, в основі якого лежить відношення суми базисних мінорів до розмірності матриці переходу. Для одиничної матриці цей критерій рівний одиниці. Тобто чим ближче значення показника до одиниці тим стабільніша є структура клубу
	Присутність бімодальності, яка знаходить свій прояв у твердженні, що ймовірність переходу регіону з середнім рівнем розвитку в групу регіонів з низьким розвитком вища ніж ймовірність переходу регіону з низьким рівнем розвитку у групу регіонів з середнім рівнем розвитку
	Стійкість отриманих клубів знаходить підтвердження у разі, якщо ймовірність переходу в інший клуб не перевищує 5 %

Рис.1. Вимоги до побудови матриці ймовірності переходу регіону з одного клубу в інший

При визначенні початкового положення кордонів і кроку межі для кожного конкретного положення кордонів проводиться розрахунок матриці переходу. Перехід кожного з регіонів в межах досліджуваного періоду поданий у матриці регіональних переходів (табл.1).

Таблиця 1

Матриця кількості переходів регіонів за рівнем фінансування соціальної сфери з одного клубу в інший за період 2003-2012 рр.

Групи регіонів за рівнем фінансового забезпечення соціальної сфери		Вихідний стан			Кількість вхідних станів у групі
		Високий	Середній	Низький	
Вхідний стан	Високий	69	18	-	87
	Середній	14	80	11	105
	Низький	-	11	67	78
Кількість вихідних станів у групі		83	109	78	270

Дана матриця показує, скільки раз і у які групи той чи інший регіон здійснював перехід у межах досліджуваного періоду. По діагоналі матриці відображено кількість переходів регіонів з

врахуванням часу у свою ж групу, тобто кількість незмінних положень.

Числа у таблиці 1 показують кількість переходів. Так, наприклад, число 18 у першій стрічці та другому стовбці, показують, скільки разів регіони з групи, що характеризується високим рівнем показника переходили в групу з середнім рівнем і т.д.

Для того, щоб побудувати матрицю перехідних ймовірностей, необхідно кожен з переходів розділити на вхідну кількість станів у клубі. При цьому формується матриця розмірністю i на j , у якій відображено ймовірність переходу регіонів з групи i в j (табл.2).

Таблиця 2

Матриця перехідних ймовірностей (фінансування соціальної сфери)

Стан		Вихідний		
		Високий	Середній	Низький
Вхідний	Високий	0,793	0,207	0,000
	Середній	0,133	0,762	0,105
	Низький	0,000	0,141	0,859

Враховуючи результати представлені у таблиці 2, можна зробити висновок про те, що досить висока ймовірність для регіонів лишитися у своєму вхідному клубі. Так, ймовірність лишитися у клубі з низьким рівнем фінансування є найбільшою і сягає 85,9 %. Однак ймовірність переходу з високого в середній клуб (20,7 %) та з низького в середній (14,1 %) також має місце.

У цілому зауважимо, що:

1) клубна конвергенція серед 27 регіонів України присутня, про що свідчить наявність стійких регіональних формувань за рівнем фінансування соціальної сфери;

2) бімодальність (розподіл регіонів за крайніми групами) не відхилено, однак, ймовірність переходу з будь-якого клубу в групу з середнім рівнем фінансування достатньо висока (більше 10 %);

3) кількісний критерій в основі якого лежить відношення суми базисних мінорів до розмірності матриці переходу рівний 0,484, тобто структура клубів є відносно стабільною (ймовірність наявності стійких клубів 48,4 %)

4) присутність нестійкості у клубах підтверджено ймовірністю переходу з одного клубу в інший, яка вища 5 %.

У цілому, як підтвердили результати діагностики, щорічно

практично за всіма індикаторами фінансового забезпечення соціальної складової сталого розвитку диспропорційність продовжує зростати, що дозволяє охарактеризувати державну регіональну політику та внутрішню соціальну політику самих регіонів в цьому напрямі як недостатньо ефективну, а їх інструменти як не досить дієві та результативні. Така ситуація поглиблює процеси дивергенції у фінансовому забезпеченні соціальної складової сталого розвитку регіонів нашої країни.

Дослідимо клубну конвергенцію за фінансовим забезпеченням економічної складової сталого розвитку регіонів України. Провівши попередній розподіл регіонів на групи було виявлено, що один об'єкт, а саме м. Київ, значно відрізняється у показниках фінансового забезпечення економічної сфери від решти територій, що зумовило відсутність адміністративно-територіальних одиниць за середнім рівнем фінансування. Тому було прийнято рішення провести додатково групування, заздалегідь виключивши м. Київ та віднісши його до групи регіонів з високим рівнем фінансування.

Перехід кожного з регіонів в межах десятилітнього періоду поданий у матриці регіональних переходів (табл. 3).

Таблиця 3

Матриця переходу регіонів з одного клубу в інший за рівнем фінансового забезпечення економічної сфери за період 2003-2012 рр.

Групи регіонів за рівнем фінансового забезпечення економічної сфери		Вихідний стан			Кількість вхідних станів у групі
		Високий	Середній	Низький	
Вхідний стан	Високий	10	-	-	10
	Середній	-	98	22	120
	Низький	-	24	116	140
Кількість вхідних станів у групі		10	122	138	270

Зазначимо, що 24 рази регіони з низьким рівнем фінансового забезпечення економічної сфери переходили в середній рівень. Зворотній процес відбувався 22 рази. Позитивна динаміка переходу з високого вхідного стану до високого вихідного нажалі притаманна лише м. Києву, яке за фінансовим забезпеченням економічної сфери досить відірване від решти регіонів. 98 та 116 разів відповідно регіони з низьким та середнім рівнем фінансового забезпечення впродовж десяти років переходили у аналогічні клуби. Сформуємо матрицю, у

якій відображено ймовірність переходу регіонів з групи i в j за рівнем фінансового забезпечення економічної сфери (табл. 4).

Таблиця 4

Матриця перехідних ймовірностей (фінансове забезпечення економічної сфери)

Стан		Вихідний		
		Високий	Середній	Низький
Вхідний	Високий	1,000	0,000	0,000
	Середній	0,000	0,817	0,183
	Низький	0,000	0,171	0,829

Результати проведеної діагностики, дозволяють зазначити, що досить значна ймовірність (100 %) для регіонів лишитися у кластері з високим рівнем фінансового забезпечення економічної сфери.

Ймовірність лишитися у клубі з низьким рівнем фінансування рівна 82,9 %, а з середнім 81,7 %. Відмітимо також, що існує ймовірність переходу з низького в середній клуб (17,1 %) та з середнього в низький (18,3 %).

У цілому можемо сформулювати низку висновків:

- по-перше, клубна конвергенція за рівнем фінансового забезпечення економічної сфери сталого розвитку має місце;

- по-друге, бімодальність може мати місце, позаяк ймовірність переходу з високого клубу в групу з середнім рівнем фінансування рівна нулю;

- по-третє, структура клубів є стабільною, оскільки ймовірність наявності стійких клубів рівна 64,6 %;

- по-четверте, присутність нестійкості у клубах підтверджено ймовірністю переходу з одного клубу в інший, яка вища 5 %.

Наступним кроком стане діагностування стійкості клубної конвергенції за рівнем фінансового забезпечення екологічної сфери. Задля визначення перехідних ймовірностей побудуємо матрицю переходу регіонів з одного клубу в інший за рівнем фінансового забезпечення екологічної сфери за період з 2003-2012 рр. (табл. 5).

Як бачимо з результатів представлених у таблиці, кількість незмінних позицій для клубу з високим рівнем фінансового забезпечення екологічної сфери становить 27 разів, для середнього рівня – 64 рази, для низького рівня – 124 рази.

Таблиця 5

Матриця переходу регіонів з одного клубу в інший за рівнем фінансового забезпечення екологічної сфери за період 2003-2012 рр.

Групи регіонів за рівнем фінансового забезпечення екологічної сфери		Вихідний стан			Кількість вхідних станів у групі
		Високий	Середній	Низький	
Вхідний стан	Високий	27	11	-	38
	Середній	8	64	19	91
	Низький	2	15	124	141
Кількість вхідних станів у групі		37	90	143	270

Ймовірність переходу регіонів з групи i в групу j за рівнем фінансового забезпечення екологічної сфери представлено у таблиці 6. Як і у попередніх випадках існує досить висока ймовірність для регіонів лишитися у своєму вхідному кластері.

Таблиця 6

Матриця перехідних ймовірностей
(фінансове забезпечення екологічної сфери)

Стан		Вихідний		
		Високий	Середній	Низький
Вхідний	Високий	0,711	0,289	0,000
	Середній	0,088	0,703	0,209
	Низький	0,014	0,106	0,879

Так, ймовірність лишитися у клубі з низьким рівнем фінансування є найбільшою і сягає 87,9 %. Сталість у високому та середньому клубі фіксується з ймовірністю 71,1 % і 70,3 % відповідно. Ймовірність переходу з високого в середній клуб 28,9 % та з середнього у високий – 8,8 %. Ймовірність переходу з низького в середній клуб 10,6 % та з середнього у низький – 20,9 %. Також варто відмітити можливість переходу з низького у високий клуб, яка рівна 1,4 %.

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок про те, що клубна конвергенція наявна серед 27 адміністративно-територіальних одиниць України. Разом з тим, розподіл регіонів за крайовими групами не знайшов свого підтвердження, оскільки ймовірність переходу з будь-якого клубу в групу з середнім рівнем фінансування достатньо висока. Задля порівняння відмітимо, що 15 разів регіони з низьким рівнем фінансового забезпечення екологічної сфери переходили в середній рівень. Зворотній процес відбувався 19 раз.

Регіони, які характеризувалися вхідним станом з високим рівнем забезпечення екологічної сфери здійснили перехід в 11 кроків у середній вихідний стан, а з середнього у високий – 8 кроків. Обрахунок суми базисних мінорів до розмірності матриці переходу рівний 0,402, тобто структуру клубів можна вважати відносно стабільною. Ймовірність наявності стійких клубів 40,2 %.

Діагностика стійкості клубної конвергенції фінансового забезпечення сталого розвитку у цілому є однією з найважливіших, оскільки дозволяє комплексно оцінити рівень результативності використання тих чи інших ресурсів для забезпечення сталого розвитку регіону.

Розбивши досліджувану сукупність на групи перейдемо до побудови матриці переходу регіонів з одного клубу в інший за рівнем фінансового забезпечення сталого розвитку регіонів України за період з 2003-2012 рр (табл.7).

Таблиця 7

Матриця переходу регіонів з одного клубу в інший за рівнем фінансового забезпечення сталого розвитку регіонів України за період 2003-2012 рр.

Групи регіонів за рівнем фінансового забезпечення сталого розвитку		Вихідний стан			Кількість вхідних станів у групі
		Високий	Середній	Низький	
Вхідний стан	Високий	24	10	-	34
	Середній	11	96	22	129
	Низький	1	25	81	107
Кількість вхідних станів у групі		36	131	103	270

У цілому за десять років усі регіони України здійснили 270 переходів із групи в групу. Кількість незмінних позицій для клубу з високим рівнем фінансового забезпечення екологічної сфери становить 24 рази, для середнього рівня – 96 разів, для низького рівня – 81 раз.

Поряд з тим, не виключається ситуація переходу з високого в середній клуб (24 кроки), з середнього у високий (11 кроків) та низькій (22 кроки) і з низького у високий (1 крок) та середній (25 кроків).

Наступний етап дослідження передбачає побудову матриці перехідних ймовірностей за рівнем фінансового забезпечення сталого розвитку (табл. 8).

Матриця перехідних ймовірностей (фінансове забезпечення сталого розвитку)

Стан		Вихідний		
		Високий	Середній	Низький
Вхідний	Високий	0,706	0,294	0,000
	Середній	0,085	0,744	0,171
	Низький	0,009	0,234	0,757

Ймовірність лишитися у клубі характеризує стійкість регіонального розвитку з плином часу. Результати проведеної діагностики, дозволяють зазначити, що значна ймовірність (75,7 %) для регіонів лишитися у клубі з низьким рівнем фінансового забезпечення сталого розвитку регіонів України. Ймовірність лишитися у клубі з середнім рівнем фінансового забезпечення рівна 74,4 %, а з високим 70,6 %. Відмітимо також наявність ймовірності переходу з низького в середній клуб (23,4 %) та з середнього в низький (17,1 %). Ймовірність переходу з клубу із високим рівнем фінансового забезпечення до клубу із середнім рівнем більша (29,4 %), ніж можливість зворотного процесу (8,5 %). Досить незначною є ймовірність переходу з низького клубу до високого за рівнем фінансового забезпечення сталого розвитку, а саме 0,9 %.

Оскільки діагональні ймовірності матриці вищі за решту значень, то у свою чергу, можемо стверджувати, про присутність конвергенційних клубів в Україні. Також, як уже зазначалося раніше, присутність клубної конвергенції підтверджується кількісним критерієм в основі якого лежить відношення суми базисних мінорів до розмірності матриці переходу. Для одиничної матриці цей критерій рівний одиниці. Тобто чим ближче значення показника до одиниці, тим стабільніша є структура клубу. У даному випадку можемо говорити про відносну стійкість сформованих клубів, оскільки вищезгаданий показник рівний 0,351. Тобто, ймовірність наявності стійких клубів 35,1 %. Присутність бімодальності підтверджено, оскільки ймовірність переходу регіону з середнім рівнем розвитку в групу регіонів з низьким (високим) розвитком вища ніж ймовірність переходу регіону з низьким (високим) рівнем розвитку у групу регіонів з середнім рівнем розвитку. Стійкість отриманих клубів

знаходить підтвердження у разі, якщо ймовірність переходу в інший клуб не перевищує 5 %. За результатами проведеного дослідження можемо зробити висновок про відносну стійкість отриманих клубів.

Висновки. У цілому підсумуємо, що в Україні присутня клубна конвергенція фінансового забезпечення сталого розвитку, у тому числі і за соціальною, економічною та екологічною сферами. Проведена діагностика присутності та стійкості клубної конвергенції фінансового забезпечення сталого розвитку регіонів України дозволила забезпечити комплексність дослідження, виявити найбільш проблемні регіони України за рівнями соціо-еколого-економічної системи та стане передумовою формування на цій основі виважених механізмів забезпечення регіональної конвергентності фінансового забезпечення сталого розвитку.

Література

1. Вахович І.М., Камінська І.М. Фінансова спроможність регіону: діагностика та механізми забезпечення: монографія /Вахович І.М., Камінська І.М.// – Луцьк: Надстир'я, 2009. – 400 с.
2. Вахович І.М., Забедюк М.С. Ендогенно орієнтований розвиток регіону: стратегія формування та механізми реалізації: монографія /Вахович І.М., Забедюк М.С.// Луцьк: Друкарня «Волиньполіграф», 2012. – 272 с.
3. Герасимчук З.В., Ткачук В.Р. Інвестиційний потенціал регіону: методика оцінки, механізми нарощення: монографія/ Герасимчук З.В.,В.Р. Ткачук// – Луцьк: Надстир'я, 2009. – 232 с.
4. Герасимчук З.В., Поліщук В.Г. Стимулювання сталого розвитку регіону: теорія, методологія, практика: монографія / Герасимчук З.В., Поліщук В.Г.//– Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2011. – 516 с.
5. Слав'юк Р. А., Олександренко І. В. Вплив іноземного капіталу на розвиток регіону: монографія / Слав'юк Р. А., Олександренко І. В. - Львів: ННВК «АТБ», 2010. - 305 с.
6. Фінанси регіону: теорія, проблеми, практика: монографія / М. А. Козоріз, А. Я. Кузнецова, І.З. Сторонянська, Г. В. Возник. - К.: УБС НБУ, 2010. - 222 с.
7. Фінансово-економічні пріоритети формування інноваційної моделі розвитку регіонів: монографія / В.О. Онищенко. – Полтава: ПолтНТУ, 2010. – 295 с.
8. Сторонянська І.З. Регіональний розвиток України: проблеми

інтеграції та конвергенції / І. Сторонянська. – Львів: ІРД НАН України, 2010. – 324 с

9. Луніна І. О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин: монографія / І. О. Луніна. — К.: Наукова думка, 2006. — 432 с.

10. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів: монографія / І. О. Луніної. – К., 2010. – 320 с.

11. Бутко М. П. Інвестиційна домінанта сталого розвитку регіону в умовах інтеграції : монографія / М. П. Бутко, О. Ю. Акименко. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2009. – 232 с.

12. Державне регулювання фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні: монографія/А.В.Кулай// Луцьк: ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2012. – 208 с.

13. Вахович І.М. Фінансова політика сталого розвитку регіону: теоретико-методологічні та прикладні засади: монографія. – Луцьк, Надстир'я, 2007. – 496 с.

14. Ковальська Л.Л. Оцінка конкурентоспроможності регіону та механізми її підвищення: монографія / Ковальська Л.Л. – Луцьк.: ЛДТУ, 2007. – 385с.

15. Герасимчук З.В., Вахович І.М., Камінська І.М. Управління фінансовими ресурсами регіону: монографія / Герасимчук З.В., Вахович І.М., Камінська І.М.// Луцьк, Надстир'я, 2005. – 198 с.

16. Герасимчук З.В., Вахович І.М., Камінська І.М. Фінансова політика сталого розвитку регіону: монографія / Герасимчук З.В., Вахович І.М., Камінська І.М.// Луцьк, Надстир'я, 2006. – 220 с.

17. Фінансова система регіонів: методологія, аналіз, практика: монографія / В.К.Присяжнюка, А.Б.Кондрашихіна. – Київ – Севастополь – Донецьк: АМУ, 2012. – 398 с.

18. Фінансовий потенціал регіону: механізми формування та використання: монографія / М.А. Козоріз. – Львів, 2012. – 307 с.

19. Семенов В.Ф., Логвіновська С.І. Фінансове та ресурсне забезпечення відтворення еколого-виробничих систем / В.Ф.Семенов, С.І. Логвіновська: монографія. – Одеса: Фенікс, 2011. – 314 с.

20. Кузнецова А. Я. Економічний розвиток регіону та роль місцевих бюджетів у його забезпеченні: монографія / А. Я. Кузнецова, Ю. В. Каспрук, О. Ю. Кузнецов. – К. :УБС НБУ, 2013. – 174 с.

21. Пшик Б.І. Фінансово-кредитні відносини в Україні:

становлення, розвиток, напрями вдосконалення: монографія / Б. І. Пшик. – К.: УБС НБУ, 2011. – 551 с.

22. Різник Н.С. Регіональний менеджмент детінізації економіки: теорія, методологія, практика: монографія / Н. С. Різник. – Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, 2011. – 550 с.

23. Фінансово-економічні проблеми стабільного розвитку економіки України» / А.Ф. Головчука О.О. Непочатенко. – Частина I. – Умань: ВПЦ «Візаві» (Видавець Сочинський), 2010.

24. Нова модель фінансового вирівнювання місцевих бюджетів в Україні / Ю.О.Яценко // Актуальні проблеми економіки – 2010. – №7. – С. 222-230.

25. Фінансове вирівнювання розвитку регіонів в Україні / Т.Ю. Черняєва // Економіка і держава – 2009. – №4. – С. 94-96.

26. Жерліцин Д.М. Групування регіонів у прийнятті рішень в управлінні бюджетними ресурсами територій / Д.М. Жерліцин, Д.М. Жерліцина // Нове в економічній кібернетиці. – 2010. – № 3. – С. 16-26.

27. Проблеми і шляхи розвитку депресивного регіону (на прикладі областей Поліського економічного регіону): монографія / М.І. Карліна. – Луцьк: Вид-во Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2006. – 332 с.

28. Заставний Ф.Д. Проблеми депресивності в Україні (соціально-економічної, екологічної, демографічної): монографія / Ф.Д. Заставний. – Л.: Видав. ентр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 348 с.

29. Оценка и анализ неравномерности развития регионов Украины / Т. Клебанова [и др.] // Актуальные проблемы экономики. – 2009. – № 8 (98). – С. 162-168.

30. Бюджетна підтримка та податкове стимулювання національної економіки України: монографія / Л. Л. Тарангул, А. М. Вдовиченко, А. А. Галюта, Т. І. Єфименко, В. В. Жовнер. – Ірпінь: Фенікс, 2012. – 531 с.

31. Ляшенко В.И. Финансово-регуляторные режимы стимулирования экономического развития: введение в экономическую режимологию: монография / В.И. Ляшенко. – Донецк, 2012. – 370 с.

32. Заброцька О.В. Фінансове вирівнювання як фактор забезпечення локальної безпеки України / О. В. Заброцька // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2009. – №2. – С. 1-9.

1. Vaxovy`ch I.M., Kamins`ka I.M. Finansova spromozhnist` regionu: diagnosty`ka ta mexanizmy` zabezpechennya: monografiya /Vaxovy`ch I.M., Kamins`ka I.M.// – Lucz`k: Nadsty`r`ya, 2009. – 400 s.
2. Vaxovy`ch I.M., Zabedyuk M.S. Endogenno oriyentovany`j rozvy`tok regionu: strategiya formuvannya ta mexanizmy` realizaciyi: monografiya /Vaxovy`ch I.M., Zabedyuk M.S.// Lucz`k: Drukarnya «Voly`n`poligraf», 2012. – 272 s.
3. Gerasy`mchuk Z.V., Tkachuk V.R. Investy`cijny`j potencial regionu: metody`ka ocinky`, mexanizmy` naroshhennya: monografiya/ Gerasy`mchuk Z.V.,V.R. Tkachuk// – Lucz`k: Nadsty`r`ya, 2009. – 232 s.
4. Gerasy`mchuk Z.V., Polishhuk V.G. Sty`mulyuvannya stalogo rozvy`tku regionu: teoriya, metodologiya, prakty`ka: monografiya / Gerasy`mchuk Z.V., Polishhuk V.G.//– Lucz`k: RVV LNTU, 2011. – 516 s.
5. Slav'yuk R. A., Oleksandrenko I. V. Vply`v inozemnogo kapitalu na rozvy`tok regionu: monografiya / Slav'yuk R. A., Oleksandrenko I. V. - L`viv: NNVK «ATB», 2010. - 305 s.
6. Finansy` regionu: teoriya, problemy`, prakty`ka: monografiya / M. A. Kozoriz, A. Ya. Kuzneczova, I.3. Storonyans`ka, G. V. Vozny`k. - K.: UBS NBU, 2010. - 222 s.
7. Finansovo-ekonomichni priority`tety` formuvannya innovacijnoyi modeli rozvy`tku regioniv: monografiya / V.O. Ony`shhenko. – Poltava: PoltNTU, 2010. – 295 s.
8. Storonyans`ka I.Z. Regional`ny`j rozvy`tok Ukrayiny`: problemy` integraciyi ta konvergenciyi / I. Storonyans`ka. – L`viv: IRD NAN Ukrayiny`, 2010. – 324 s
9. Lunina I. O. Derzhavni finansy` ta reformuvannya mizhbyudzhethny`x vidnosy`n: monografiya / I. O. Lunina. — K.: Naukova dumka, 2006. — 432 s.
10. Dy`versy`fikaciya doxodiv miscevy`x byudzhektiv: monografiya / I. O. Luninoyi. – K., 2010. – 320 s.
11. Butko M. P. Investy`cijna dominanta stalogo rozvy`tku regionu v umovax integraciyi : monografiya / M. P. Butko, O. Yu. Aky`menko. – Nizhy`n: Aspekt-Poligraf, 2009. – 232 c.
12. Derzhavne reguluvannya finansovogo zabezpechennya miscevogo samovryaduvannya v Ukrayini: monografiya/A.V.Kulaj// Lucz`k: PrAT «Voly`ns`ka oblasna drukarnya», 2012. – 208 s.
13. Vaxovy`ch I.M. Finansova polity`ka stalogo rozvy`tku regionu: teorety`ko-metodologichni ta pry`kladni zasady`: monografiya. – Lucz`k,

Nadsty`r'ya, 2007. – 496 s.

14. Koval`s`ka L.L. Ocinka konkurentospromozhnosti regionu ta mexanizmy` yiyi pidvy`shhennya: monografiya / Koval`s`ka L.L. – Lucz`k.: LDTU, 2007. – 385s.

15. Gerasy`mchuk Z.V., Vaxovy`ch I.M., Kamins`ka I.M. Upravlinnya finansovy`my` resursamy` regionu: monografiya / Gerasy`mchuk Z.V., Vaxovy`ch I.M., Kamins`ka I.M.// Lucz`k, Nadsty`r'ya, 2005. – 198 s.

16. Gerasy`mchuk Z.V., Vaxovy`ch I.M., Kamins`ka I.M. Finansova polity`ka stalogo rozvy`tku regionu: monografiya / Gerasy`mchuk Z.V., Vaxovy`ch I.M., Kamins`ka I.M.// Lucz`k, Nadsty`r'ya, 2006. – 220 s.

17. Finansova sy`stema regioniv:metodologiya, analiz, prakty`ka: monografiya / V.K.Pry`syazhnyuka, A.B.Kondrashy`xina. – Ky`yiv – Sevastopol` – Donecz`k: AMU, 2012. – 398 s.

18. Finansovy`j potencial regionu: mexanizmy` formuvannya ta vy`kory`stannya: monografiya / M.A. Kozoriz. – L`viv, 2012. – 307 s.

19. Semenov V.F., Logvinovs`ka S.I. Finansove ta resursne zabezpechennya vidtvorennya ekologo-vy`robnycy`x sy`stem / V.F.Semenov, S.I. Logvinovs`ka: monografiya. – Odesa: Feniks, 2011.– 314 s.

20. Kuzneczova A. Ya. Ekonomichny`j rozvy`tok regionu ta rol` miscevy`x byudzhativ u jogo zabezpechenni: monografiya / A. Ya. Kuzneczova, Yu. V. Kaspruk, O. Yu. Kuzneczov. – K. :UBS NBU, 2013. – 174 s.

21. Pshy`k B.I. Finansovo-kredy`tni vidnosy`ny` v Ukrayini: stanovlennya, rozvy`tok, napryamy` vdoskonalennya: monografiya / B. I. Pshy`k. – K.: UBS NBU, 2011. – 551 s.

22. Rizny`k N.S. Regional`ny`j menedzhment detinizaciyi ekonomiky`: teoriya, metodologiya, prakty`ka: monografiya / N. S. Rizny`k. – Lucz`k: SPD Gadyak Zhanna Volody`my`rivna, 2011. – 550 s.

23. Finansovo-ekonomichni problemy` stabil`nogo rozvy`tku ekonomiky` Ukrayiny`» / A.F. Golovchuka O.O. Nepochatenko. – Chasty`na I.. – Uman`: VPCz «Vizavi» (Vy`davec` Sochy`ns`ky`j), 2010.

24. Nova model` finansovogo vy`rivnyuvannya miscevy`x byudzhativ v Ukrayini / Yu.O.Yacenko // Aktual`ni problemy` ekonomiky` – 2010. – #7. – S. 222-230.

25. Finansove vy`rivnyuvannya rozvy`tku regioniv v Ukrayini / T.Yu. Chernyayeva // Ekonomika i derzhava – 2009. – #4. – S. 94-96.

26. Zherlicy`n D.M. Grupuvannya regioniv u pry`jnyatti rishen` v upravlinni byudzhethny`my` resursamy` tery`torij / D.M. Zherlicy`n, D.M.

Zherlicy`na // Nove v ekonomichnij kiberneti`ci. – 2010. – # 3. – S. 16-26.

27. Problemy` i shlyaxy` rozvy`tku depresy`vnoho regionu (na pry`kladi oblastej Polis`kogo ekonomichnogo regionu): monografiya / M.I. Karlina. – Lucz`k: Vy`d-vo Voly`n. derzh. un-tu im. Lesi Ukrayinky`, 2006. – 332 s.

28. Zastavny`j F.D. Problemy` depresy`vnosti v Ukrayini (social`no-ekonomichnoyi, ekologichnoyi, demografichnoyi): monografiya / F.D. Zastavny`j. – L.: Vy`dav. entr LNU imeni Ivana Franka, 2006. – 348 s.

29. Ocenka y` analy`z neravnomernosty` razvy`ty`ya regy`onov Ukray`ny / T. Klebanova [y` dr.] // Aktual`nye problemy` ekonomy`ky`. – 2009. – # 8 (98). – S. 162-168.

30. Byudzhethna pidtry`mka ta podatkovye sty`mulyuvannya nacional`noyi ekonomiky` Ukrayiny`: monografiya / L. L. Tarangul, A. M. Vdovy`chenko, A. A. Galyuta, T. I. Yefy`menko, V. V. Zhovner. – Irpin`: Feniks, 2012. – 531 s.

31. Lyashenko V.Y`. Fy`nansovo-regulyatornyye rezhy`my sty`muly`rovany`ya ekonomy`cheskogo razvy`ty`ya: vvvedeny`e v ekonomy`cheskuuyu rezhy`mology`yu: monografy`ya / V.Y`. Lyashenko. – Doneczk, 2012. – 370 s.

32. Zabroz`ka O.V. Finansove vy`rivnyuvannya yak faktor zabezpechennya lokal`noyi bezpeky` Ukrayiny` / O. V. Zabroz`ka // Naukovy`j visny`k L`vivs`kogo derzhavnogo universy`tetu vnutrishnix sprav. – 2009. – #2. – S. 1-9.

Рецензент: Вахович І.М., д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів Луцького національного технічного університету.

17.09.2014

УДК 336.13 (477)

Хомутенко Віра, Хомутенко Алла

**ПЕРЕДУМОВИ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ
ДЕРЖАВНОГО АУДИТУ НА ЕТАПІ ПЛАНУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ
ПРОГРАМ**

У статті проаналізовано стан виконання бюджетних програм за кількістю виконаних та обсягом профінансованих, який демонструє невідповідність фактичних і планових показників. Однією з основних